

MINKE G. 2001: Zelené strechy (Plánovaní, realizace, příklady z praxe). – HEL, Olomouc – Plesná, 92 pp.

V rozsahom nevelkej publikácii môžeme nájsť výsledky viac než 25 ročnej výskumnej a realizačnej aktivity profesora G. Minkeho (Kassel, Nemecko), ktorý sa venoval problematike ozeleňovania striech a fasád domov. „Zelené strechy“ začínajú zohrávať čoraz väčšiu úlohu práve vo veľkých mestských aglomeráciách, kde sú veľké betónové, či asfaltové plochy zodpovedné za zmenu mikroklimy, prudké zmeny počasia a aj neatraktívnosť mestského prostredia. Na základe mimoprodukčných vlastností zelených, či trávnatých striech autor naznačuje aj možnosti ich širšieho uplatnenia, s dôrazom na väčšie aglomerácie, ale súčasne nevylučuje aj ich použitie na rodinných domoch, či iných stavbách. Podobne ako trávne porasty, zohrávajú takto ponímané zelené strechy, tvorené v prevažnej miere z tráv (čelad' Poaceae), významnú mimoprodukčnú funkciu. Okrem tvorby kyslíka sa podieľajú na regulácii vlhkosťno-teplotného režimu daného prostredia, zamedzujú nadmernému prúdeniu prachových častí a v neposlednej miere sa podieľajú aj na tepelnej izolácii vlastnej stavby. V podstate ju v letnom období „ochladzujú“, naopak v zimnom redukujú straty tepla, čím sa priamo podieľajú na ekonomike tepelnej bilancie domu, či inej stavby. Nezanedbateľný je aj estetický a psychologický efekt takýchto striech, produkcia rôznych aromatických látok a tvorba špecifických biotopov v mestskom prostredí (útočište hmyzu a vtákov).

Vlastná publikácia je zameraná viac do oblasti praktickej realizácie takýchto striech, pričom vychádza z bohatých vlastných skúseností autora. Čitateľ v nej nájde doslova rady a návody ako postupovať pri realizácii myšlienky zatrávnenia, či zazelenania strechy svojho obydlija. Poslúži mu k tomu aj rad citovaných (nemeckých) noriem i zoznam firiem, ktoré sa touto činnosťou zaoberajú. Praktické sú aj odporúčania na tvorbu trávnej či bylinnej vegetácie pre uvedené účely.

Koncom minulého, či začiatkom tohto storočia sa tak človek dostáva tam, kde bol kedysi v skoršej minulosti. Vtedy si v klimaticky odlišných oblastiach (Afrika, Škandinávia) staval obydlija z trávnych drnov, ktoré mu uľahčovali vlastný život a bývanie. Dnes, v pretechnizovanej dobe, sa snaží aj týmto spôsobom skrásliť a spríjemniť svoje životné prostredie, ktoré v prevažnej miere svojou aktivitou narušil.

Publikáciu zaiste uvítajú nielen špecialisti, ale aj čitatelia z radov amatérov, ktorí sa zaoberajú využitím tráv, či iných rastlín na mimoprodukčné účely.

Norbert GÁBORČÍK

MIKA V. & ŘEHOŘEK V. 2003: Bromusy ve střední Evropě. – Výskumný ústav rostlinné výroby, Praha, 149 pp.

Hoci v pionierskej (Maloch, Pagáč, Folkman) i neskoršej (Krajčovič) krmovinárskej literatúre nachádzame patričné informácie o druhoch rodu *Bromus* (stoklas), nenašli ani dva najčastejšie sa uvádzané druhy väčšie uplatnenie v praxi. A to aj napriek tomu, že sa začalo s ich šľachtením a niekedy aj nechceným importom osiva zo zahraničia.

Až ostatné roky uplynulého storočia urýchlili snahy o vyšľachtenie nových kultivarov, hoci nie priamo na Slovensku, ale u našich najbližších susedov – v Čechách. Dôraz sa položil práve na suchovzdornosť stoklasov, a tak sa podarilo aj vyšľachtiť prvé české kultivary stoklasu bezbranného (*Bromus inermis* Leyss.) cv. Tabrom a stoklasu horského (*Bromus marginatus* Mees ex Stued.) cv. Tacit. Je preto pochopiteľné, že pri vlastnom šľachtení sa ich „otec“ (Míka) aj so spoluautorom publikácie zamerail aj na štúdium ďalších druhov.

V zaujímavom napísanej publikácii tak nájdeme podrobný popis 30 druhov rodu *Bromus*, s ich detailným popisom, popisom rozšírenia, ako aj naznačenými možnosťami ich využitia. Je pochopiteľné, že najväčšia pozornosť – aj rozsah publikácie – je venovaný najmä stoklasu bezbrannému a horskému, ktorý sa už intenzívne využíva na mimoprodukčné, ale aj produkčné ciele v Českej republike, ale začína sa s ich štúdiom i pestovaním aj na Slovensku. Autori predkladali rukopis publikácie koncom extrémne horúceho roku 2003, kedy sa práve v podmienkach Čiech potvrdilo, že za daných vlhovo stresových podmienkach patril stoklas horský k jednej z najproduktnejších tráv. Potvrdila sa tak prezieravosť a šľachtiteľské úsilie českých šľachtiteľov v tejto oblasti. Aj bez využitia nových genetických metód bol sortiment ich tráv rozšírený o nové kultivary tráv, ale aj o nový druh, ktorý je vysoko tolerantný na deficit vlahy, ktorý spolu s nárastom teplôt bude zrejme čoraz aktuálnejší aj na Slovensku.

Vydaná publikácia je tak nielen prínosom v teoretickej oblasti krmovinárstva, ale aj prvou širšie koncipovanou monografiou a príručkou pestovania tohto rodu. Súbor farebných fotografií, ako aj grafických príloh uľahčuje čítanie tejto zaujímavej publikácie a doteraz získané experimentálne výsledky (ČR) predurčujú oba uvádzané kultivary pre ich pestovanie na Slovensku. Dôležitý je aj ich mimoprodukčný aspekt.

Už tradične je publikácia doplnená bilingválnym terminologickým slovníčkom a bohatým zdrojom vedeckej a odbornej literatúry. Určité výhrady, najmä k využívaniu stoklasu horského, možno očakávať zo strany fytoecológov, nakoľko predsa len – trebárs v prípade jeho prísevu na trvalých trávnych porastoch v našich podmienkach – pôjde o určitú genetickú eróziu rastlinných druhov.

Norbert GÁBORČÍK